

808(55)

1b

113/8/82
Courts and Tribal Government.

H. M. Mohlabe

K34/82

1/26

Mmušo wa sechaba.

1 Kgôrô ya Mošate, bakgômana. Kgôrô ya Mošate ke ya ga Mohlabe, Mašumu le Pôpêla le ba ga Masete ke bakgômana. Ke bôna bawe ba swanetšego go sekiša melato. Ke bathuši ba kgoši mererong ya lefase le go chireletša kgoši.

Ke gore kgôrô e ngwe le e ngwe e na le bagolo ba yôna, bjalo ke bona ba lekgotla. Bjalo ka kgôrô ya ga Mašumu ena le makale a mararo, ke Mašumu wa ga Mamotetwa, mogolo wa kgôrô ewe ke Mpedi, kgôrô ya ga Mogagare mogolo ke Motabea, kgôrô ya ga Maseôkôma ke Mabatla mogolo.

Kgôrô ya ga Pôpêla ena le makale a mabedi, ke Pôpêla wa ga Mokana wa Tau (Mokwaše) mogolo wa yona ke Mošilo. Ke kgôrô ya Pôpêla wa Segokgomele mogolo wa yona ke Mei.

2 Kgôrô ya ga Masete le yôna ena le makale a mabedi, ke kgôrô ya ga Mogoši, mogolo ke Masefane. Kgôrô ya ga Butšwana mogolo ke Sebatana. Bjalo banna bawe elego ba bagolo mo sechabeng ke ba naba ba ngodilwego ka mo gedimu, ke banna ba ba šupago. Ba thušana le bo morwa rago kgoši, bawe maina a bona elego Lee Mohlabe, Phašuku Mohlabe, Mokaile Mohlabe, Maboi Mohlabe le yêna kgoši Nchobjane. Ka moka ga bona ke ba bina tlou, ke bawe kgoši e swanetšego go boledišana nabo pele ga gore ekwe ke batho. Morero o mongwe le o mongwe o swanetše go rêra nabo, ke moka ka morago o kgone o botšwa batho.

3 Ge kgoši eka fo bitša pitšo lesaba ka moka la kgobakana, ke moka a hlagiša polêlô ya gore e bolelwe gare ga lešaba bona ba sešu ba ke ba e bolêla gagona motho yo a ka rabago, batho ka moka ba tla lebella banna bawe-pele ge ba bolêla, ke moka ba kgone ba bolêla. Bjalo ka gobane kgoši o hlagiša taba gare ga lekgotla pele ga gore batseta le bakgômana, ba e rere, taba ewe e ka seke ya direga, ka baka la gore ba tla thôma go butšiša dipošitšo, bjalo batho ba thôma go makala, mowe monna o šele a ka fo emago a re ba ga Mohlabe go bonagala gore taba e a la e bolêla, goreng gware lena beng ba kgôrô la seke la kwana, bjalo rena re ka seke ra kgona go rera taba nabeng, ebe kere go kaone dikgoši le boêle le bolele taba e rena le tla fo re bitša fêla la tla la re botša. Ga gona se re ka seganago ge lena beng ba kgôrô

/le dumelane.....

le dumelane le morero wa lena.

Ga gona ka mokgwa o mongwe ba swanetše go bošla morago ba yo goma ba bolele ditaba ewe. Ke gore go ganetšana ba swanetše go ganetšana ba leka topeng ya bona, bjalo etlare ge ba kwane ke moka ba kgone ba bitša pitšō ba tsibišabatho gore kgoši ere.

4 Ba gona bakgomana ba kgōrō bawe elego ba lešika la ka mošate, bawe ba sa tseneng mowe morerong, bjalo ke bona bawe ba ka êmago ba lwantcha morêrō owe. Empa ba ka seke ba lwantcha ba dira selo, ka baka la gore banna bawe ba tla êma ba boléla mabaka awe morêrō o rerilego ka ona. Bjalo ge batho ba ile ba tsibišwa morêrō owe, ba swanetše go dira.

Motho yowe a nyatšago molaō, o swanetše gore a beiwe molato, ke gore ba swanetše gore ba mitše, ke moka lekgotla le moreriše gore naa molato keng o saka wa phetha mowe ba boletšego gore kgoši o nyaka sa gore wena wa seke wa phetha mowe kgoši a go boletšego. Ge a ka e ka rabéla ga botse o swanetše go swarélwa, mabaka a bo eka rabélo ke ana, ke be ke se gona mowe taba e e bolélwa, ka baka la gore ebe ke étile, bjalo kare go boya ka kwa taba e, bjalo le nna ke gare ke a nyakéla.

5 Motho yowe a lifišwago, ke motho wa go sekwe yare ge ba mutšiša, are awa nna ebe ke se gona a ke tsebe, bjalo ba tla motša gore tseba lehono, a re ga ke tsebe, ba motša gore bjalo o ra gore nkabe re tle ka gae re go botse, mowe a ka seke a ba araba ka baka la gore ge a ka re ee, ba tlare a o kgoši e kakang. Bjalo ba swanetše go motša gore o swanetše go lefa ka baka la manganga a gago, bona re sintše sebaka, ka gore wa re bolediša ka maatla. Ka mowe ba bonago, mohlomong ba ka monchiša pudi goba pudi tše pedi, ke ya manganga hlaa a lekgotla. Bjalo ba motše gore o seke wa tsoga wa boeletša taba e, bagologolo ba re go nyatša kgoši ke go tloga, ge o bona gore kgoši ke mohlankana go ba setlaéla. Setlaéla ke sa pitša ba go tšago mollō ke moka ba e bea godimu ga ôna ya swa ka mokgwa owe mong wa pitša a ratago gore e swe ka ôna. Ka go rialo wena ke wena pitša, mollō ke kgoši, wa boletša o tla go bala.

Ge kgoši e tla chabiwa, o hwetšane ba leloko la gabo kgoši ba mo chaba, lekgotla gamôgô le bakgomana le dintona. Mowe o tla hwetšana

/elegore ba rôka.....

6 ele gore barôka le balaudi ba diôwa ka lehlakori. Wa kwa ba re kgoši a ena maaka, mogo o na le meetlwa ke moka ba re thôbêla.

Haina a dintona, ntona e kgolo ke Mašumu Motabea, wa bobedi ke Phašuku Mohlabe le Makwale Šaai.

Motabea lekgotla la gagwe ke Motala Mongale, Patši Mašumu, Mabatla Maseôkôma, Moketšelo Maseôkôma le Madome Moyene.

Phašuku lekgotla la gagwe ke Modiše Masete, Sebatana Masete, Mpe Šaai le Lee Mohlabe.

Makwale Šaai lekgotla la gagwe ke Dimpampa Magomane, Matšobane Šaai, Makene Šaai, Mokolokoto Šokane le Natala Magomane.

Bjalo makgotla ana ka moka tšatši le gona le ditaba lekgotleng la mošate ba swanetše goba gona, elegore monna yo a nyakago goba gona ditabeng tša go ahlola, a ka noba gona a ba rakele. Monna yowe a ka rego ge a raba taba a seke a raba tšona a ba mošale morago, ba re ke lentšu la kgorong a lešalwe morago.

7 Banna bana ba go sekiša melato, ke banna ba go tia, ba hlôgô tša dipududu, ba bangwe e noba ba nne ba go tia, bjalo melaš ka moka ba theletša ba kgalabje ba bagolo, ka gobane ge o kwa ba re le fate le leswa le éma ka le letala. Ba kile ba bôna melato le melatwa, ka go rialo ba re molato o ahlola ka molato o mongwe. Bjalo bakgalabje ba swanetše go akanya ka molato o ba kilego ba o bôna.

Dintona tšena ga môgô le bakgomana le lekgotla, modirô wa bona ke go sekiša melato le go thuša kgoši ditabeng tše dingwe tše bjalo ka go ncha peu ge lebaka le fihlile, le go loma ngwaga o mowwa le mabapi le kômélélô ya lefase, gore kgoši e swanetše go neša pula, bogoši ke batho, ge naga e ka omella ka ôna mokgwa o lešaba le tla chaba, bjalo wa šala o sena batho, mowe mothoka a ka fôfihlago a go buša.

8 Modirô o mongwe ke go lebella naga, ba e hlokômêla kudu, gore ge manaba ba etla ba be ba ba bône pele ke moka ba tsibiše kgoši taba e bjalo ba letše phalafala banna ka moka bakgobakane, ba butšiwe taba e. Monna yo mongwe wa ga Makôkôrôpô ba re ke Serite o ile a re a e tšwa mokgopeng a hwetšana meila e eme ka kgwiting ya Matlale, bjalo ebe ele mathômô meila e ba gona mo lefaseng le, bjalo monna a re go ebôna a gopola gore mohlomong ke tau, le yona tau go bonchagala gore

/o be a sa e.....

o be a sa e tsebe. A kitima ka lebelo a libile motseng wa mošate, a fihla a hlaba mokgoši ge a tsena ka kgōrō, a re sebata kgomo banna. Banna ba rwala marumu ba mohlakanyetša kgorong, ba re molato keng a re ke bone tau ka mokgweting ya Matlale.

Banna ba tloga ba ya, ebe gona le ngwedi wa letopa nta, ba ile ge ba fihla Matlale, ba re go yēna o e bōne kae, a re go bōna ũeela, ge banna ba batamela, ba bōna ele gore ke meila, ba re ora selo se a re ee, ba sega ba goma, ba gapa Meila ba ya nayō ka gae.

9 Taba e e ile ya kwiša banna bohloko, e rile gosasa bawe ba go kwa mokgōši, ba tsogēla mošate go kwa gore mokgōši ke wang. Ba ba hlalošetša gore mokgōši ebe go hlaba Makōkōrōpō a re sebata kgomo, banna kganthe ora meila ya kgoši. Ba mutšiša gore meila e a we tsebe naa, monna a re ke a e tseba ke Jim, bjalo lehono o reng o hlaba mokgoši wa sebata kgomo, a re dikgoši bjalo nna ke be kere ke sengwe, ka gobane ebe ele bošego ka seke ka gopola gore ke seruiwa. Kgomo ena le dinaka le gona digorošitšwe, a ke a gopola gore go sane le seruiwa se sengwe se se sanago lefokeng. Ba ile ba mo tswarēla, gela ebe ele mosegare ebe ba tla mea molato. Ka baka la gore tšatši le lengwe o be a ka no hlaba mokgōši batho ba seke ba hlōkōmēla kganthe yēna o bolēla therešo bjalo manaba a tsena.

Lekgotla, lekgotla la baeletši ba kgoši, ke beng ba kgōrō, bakgomana le batseta, bjalo ka maina a bakgōmana bawe ke ba ngodilego ka godimo lekgotleng la mošate, le mantona awe ke a ngodilego ka godimo.

10 Mašumu ke ntona ebile ke wa lekgotla la kgorong ya ga Mohlabe ka kgorong ya gagwe ke maahludi. O bile mona tulong ena, ka baka la gore o be ana le lešaba, le gōna dita diile tša fapancha ke morene Segopane papago Mašumu le Mohlabe. Mašumu ebe ele kgoši, bjalo Mohlabe ele molata ka gobane Mašumu ke mogolo wa Mohlabe.

Lege ba ile ba fapana ka mokgwa owe, fēla bana ba motho a ba lwe, Mašumu a tloga a ya monamalla empā mohlang a tšogo boya ke moka ba goma ba kwana, bjalo kowa monamalla o be a ile lesaba le lengata. Ge a buile Mohlabe a re, o be a ahlola bana ba gago, e tla more yo a nago le manganga yaba gōna o tla go naē ka mono.

Phašuku, o bile mona modirong ena wa boahludi, ka baka la gore,

/papagwe.....

11 papagwe Makgwapeng kgoši ya ga Mohlabe, o ile a tswarêla kgôrô ena, a seke a ba le mokgwa go fihlêla a ehwa. Phašuku ke motlogolo wa ga Morei. Papagwe Makgwapeng ebe ele setlaêla, bjalo kudu kudu ebe ba re ke Makgapa, a sepela le naga e, ka moka. Bo moletše o be a fihla, ga Mamabolo, Magakala le bo Phalaborwa. A sepela a rwele diphate (mapará) bjalo ge a fihla kgorong ke moka a thôma go e pella kôpêlô ena, o re Makgwapeng a re kôkôulane a tianya mapapa a gagwe a bina ke moka ba motse ba tla tšwa ka malapeng ba lebella, hlôgô ya gagwe ele diala fêla.

Ge a lapile go dira ka mapara, o dula fase, ke moka a bine madiala tšokotša diala. Madiala tšokotša diala, madiala tšokotša diala bjalo bjalo. Ke moka ba morufa ka mabêlê le ditloo goba sewe motho a ka no sebonago. Ge lebaka la go lema le le kgaufsi ke moka, o boya gae go tliilo ncha peu, ka morago ga mo peu e tšwile ke moka wa tloga. Bjalo Phašuku ba mofa boahludi bja gore ahlole kgorong ya gagwe e tlare ge di mušitile ke moka a kgone a diiša ka mošate.

12- Makwale, Šāai yêna o ile a bea ke Mašumu ka go bôna gore a ka seke a kgona go bôna tša ka Šaleng. Ge ditaba di mošitile o swane-tše go ditšea a diiše ga Mašumu bjalo Mašumu a dibône ere ge dimu-šitile a kgone a diiša ga Mohlabe.

Mašumu o êmêla dinagana tše Mahlomelong, Šaleng le Mabotana bjalo ka ge seatla sa gagwe ka Šaleng ele Makwale ke yêna yowe êmêlago ditaba tša kantshe. Tmpa mantona ana ka moka a tii kôma, ka Šaleng yowe kgoši a mo filefo seša sa kôma ke Mokôlôkôto Šokane. O bolotša bodikana fela bokgwêra bjo bolla kgorong ya Mošate.

13 Le Mophalaborwa wa ga Malatši Lemetšane yowe a goba a dula Mamolomo ebe ba mo file seša sa go bolotša bodikana, fêla, ge ele bokgwera boya mošate. Bokgwêra boya mošate ka baka la gore ba yo ncha dihlahle. Bodikana a ba nche dihlahle, ba ncha kgogo ya setiô, mondi yo mongwe le yo mongwe, bjalo dilô tšewe ke tša bôna bawe ba filwego seša gamôgô le samphaka, ba nchagana. Bokgwêra ba yo ncha dihlahle kowa mošate sewe elego lesome la dikgogo ke gore lesome la mašeleng.

/Matia Kôma bawe,.....

Matia Kôma bawe, ba swanetše go šumiša Madikana mešomô ya bôna ka mokgwa o baka kgonago, ka gobane ke ôna mopotso wa bona owe ba o hwetšanago madikaneng, ka gobane bokgwereng ba ka seke ba bôna selo. Dikgorong tša bôna matia kôma a ba seke melato.

Matia Kôma a ba no tia ka lebaka lewe ba le yakago, ge kgoši e tia ke gona a ba fa chidi, ba kgone ba tia, go dirêla gore ge bokgwêra bjo bolla ke moka ba ê ba kgobakane mošate ka moka. Kgoši e ba fa chidi ya yôna ya go tia kôma, ge motho a be a tia ka chidi ya gagwe
14 gona a ka bolotša le bokgwêra a ncha sebego sa ya mošate. Bjalo ka Malalatsobeng Lewele yêna ka baka la gore o be ana le chidi ya kôma o be a tia kôma ka lebaka lewe yêna a le bonago, a fêla a ncha sebego sea mošate. Motho wa mohuta owe le mo a tšwago o tšwa a tia kôma ba we a ba tšwe ba tia ka baka la gore a bana chidi ya kôma.

Molaô wa sesotho a dumele gore motho a tlošwe tulong ewe e mo lebaneng, ka baka la gore tulo ewe a se ya go dulwa ka bohlale, ke ya go tswalla. Sewe a ka no lesetšago a seke a ba fa ke bôna matia kôma, bôna a hloka go ba fa chidi ya kôma, ba ka seke ba tia kôma.

Seboledi lekgotleng, motho a ka bolêla ka mokgwa owe batho ba bonago gore monna yo o bolêla ditaba, fêla ka ditsebê tšôna ba tla kwa, le mantšu a gagwe ba tla a bea pelong. Ka mahlo ba lebeletše gore ke morwa mang, dikgopolo tša bona digopola lapa la gagwe gamôgô le batswadi ba gagwe.

Bjalo ka ge kgoši le ba reri ba melaô ba ka rera molaô bjalo ba bitša batho, yo mongwe wa ba reri ba melaô a êma a hlalošetša lekgotla sewe ba goba ba se rera, ba ka seke ba kwišiša ka baka la gore molato wa bôna o gona, yowe elego moledi wa ditaba. Moledi ka mehla ke Makôkôropô ka gobane ke yêna molitši wa phalafala.

Ba re go rera taba bjalo ba re go dumelana ka yôna, ke moka ba bitša Makôkôropô ba mohlalošetša morero owe o rerilwego, ke moka ba motša gore a letše phalafala gore batho ba kgobakane. Ge lesaba le kgobakane ke moka a êma pele ga lešaba o hlalošetša lešaba sewe ba bitšetšwago sôna. Mowe ditaba di tla tsena ditsebeng tša batho.

Ge motho a êma a bolêla ba mo lebella gore ke morwa mang, ge ba bôna gore ke molaudi, a ba hlokomele kudu mantšu a gagwe, go tla ba gwa

/êma yo mongwe.....

16 éma yo mongwe wa leloko le la ba bina tlou, ke moka a boléla, bjalo a boléla mabapi le poléllô eia ya goba e boléla ke molaudi, o tla kwa banna ba éma ba tlatša poléllô ya gagwe.

Iekgotla ge le sekiša melato, motho yo mongwe le yo mongwe yowe elego monna o swanetše goba gôna, mowe lekgotla e nobago lena fêla ke mo ba boléla ditaba tšewe ba nyakago go tsibiša lešaba. Go bjalo ka molato wa boloi go swanetše go kgobakana lekgotla fêla ba bolele ditaba tša motho yowe wa go loya.

Ge go nyakega gore lekgotla le hlakane, ba roma Makôkôrôpô gore a tšame a ba botša gore ka tšatši la gore le a nyakega mošate. Moéta pele wa lekgotla ke Lee Mohlabe le Madome Mohlabe, ka moragô ga bôna ke Matsoboloko Mašumu, Mapalakanye Mašumu, Mabatla Maseôkôme le batseta ba mošate bawe elego ba ga Masete, Matau Masete le Matšeke Masete kgorong ya ga Pôpêla ke Mošilo le Mei. Mauwane Makôkôrôpô ke maditsetla, ke gore morumiwa.

17 Melatong e megolo, ba roma Masete, bjalo ka melato ya komellô goba ge gona le taba e kgolo ewe e swanetšego gore e tle e bône ke ba Magakala ke Masete yowe a swanetšego go boléla ditaba tšewe. Bjalo ka kômôllêllô, ka gobane Morena Timamogolo Mahlô o ile a tšea lenaka la ga Mohlabe la pula a le tšaa diatleng tša Mohumagadi Marebole. Ge letšatši le fiša ba roma Masete gore a yo tsibiša gore bana ba a swa, e seng go loba e be ba sa lobe ka gobane naka la pula ke la ga Mohlabe.

Mowe lekgotleng la bôna yo mongwe le yo mongwe o swanetše goba gôna, ge motho a ka seke a ba goba o swanetše go boléla lebaka lewe leilego la dira gore a seke a ba gôna. Lebaka la go kwala ke goya boeti le go fokola, mowe a bana taba naê. Ge a ile a no swara ke medirô, e seng medirô ya malwetši a bana, la mathômô ba tla moswarêla 18 ba motša gore a seke a tsoga a boeletša. Ge a ka tsoga a boeletša ke molato, ba swanetše go mo lifiša. O lifiša ke lekgotla ka ntle le kgoši, ba mo lifiša ka pudi goba pudi tše pedi, ka gobane go bônagala gore o nyatša lekgotla. Ka moka ga tšôna ba di bolaya, mohlóng ba bolaya ka e tee gwašala e ngwe, ke pudi ya lekgotla ba tla e bolaya tšatši la morêrô o mongwe.

Pitšo bjalo ka ge morêrô o thôma wa rera ke lekgotla ga mógô le kgoši, bjalo tšatši lewe lešaba le swanetšego gore le kgobakane le tle

/le kwe tša.....

le kwe tša pitšo, kgoši e swanetše goba gōna, le gōna kgoši ke kgwerere phate madula ba diile a e felo. Yo mongwe le yo mongwe wa lekgotla o swanetše goba gōna, fēla yo mongwe goba ka babedi ba se gōna ditaba diabolēlwa. Go ka seke gwa kgonega ge eke ba lekgotla ekaba ka babedi goba ka ba raro mowe pitšong.

Merêrô ewe e rârago ke lekgotla gamōgō le kgoši ke ena, Kōma, Malope, Kōmēlēlō, Marumu, Balugi, Boloi, Madutla, Lekgêtho, Ditloo Marapō le Peu.

19 Kōma, bana ge ba nyaka go bolla, ba thōma ka go thuba kgorong ya mošate, Mašoboro le Mathumaša ba lala ba fidiša kgoši boroko. Bjalo ka go rialo mowe kgoši e swanetše gore e bitše lekgotla eba bege taba e, gore bana ba lena ba lala ba mphoka. Bjalo lekgotla ge le bōna gore bana ba godile lere kgoši ballotša bana ke ba bagolo ba kaba ba hlōla. Go hlōla ga Mašoboro le Mathumaša ke gore ba chekgwa bjalo le thumaša la ba le mpa. Taba ewe ke bohloa, mohlang a bēlēgago ngwana ba swanetše gore ba bolaš ngwana.

Ge kgoši e dumēlane le morêrô wa lekgotla, ke moka ba botša mašoboro le mathumaša gore kgoši ere ke tla le bolotša mowe ke moka mathumaša ba thōma go topa marula, ba dira dirobe tše dikgolo. Ge a budule ke moka ba kgobakana ba hlabā, tšatši lewe ba hlabago Makōkōrōpō o letša phalafala ya gore sechaba se kgobakane kgorong ya mošate. Ge ba kgobakane ke moka ba kakolela mekgope ya bathubi ke moka Makōkōrōpō o ēma
20 pele ga sechaba, o re go bōna theletšang, ke moka ba re tuu, a re, le bitšiwē mona ke kgoši o re tla le nwe mekgope wa bana ba lena ba re ba nyaka go bolla. Ke moka ba tlare thōbēla ke gore ba dumetše. Ke moka kgoši e swanetše go bolotša.

Ge bana esale ba banyana, empa ba thuba, kgoši ya bitša lekgotla goba botša ditaba tše, bjalo morerong wa bōna, ba re esale ba banyana. Go tšwa taēlo e erego mathumaša ba tōpē marula, ke moka ba dira bjalo, tšatši le ba kwago marula, lešaba ka moka le swanetše go kgobakana, ke moka ba ba tsibišē gore kgoši e re bana ba lena ba ntswenya, ba re ba nyaka go bolla, bjalo kgoši o re tlogang le bana ba lena le nyaga a ke nyake go bolotša, ke moka ka morago ga mo ba feditše go nwa ba tloga le bana ba bōna, ke moka kōma a e bolle.

Malōpē ke a ge bale ba bolla bjalo lebaka le fihlile la gore ba
/bine malōpē.....

bine malôpê. Kgoši e swanetše go bitša lekgotla goba botša taba e
ya gore bo sele ebe kere bana ba ka topa marula a Malôpê mowe gôna a
21 gona morêrô wa selo, e noba thobêla ho sele, ke moka ba ba neetša go
tôpa marula a malôpê. Mohlang owe ba hlabago marula, tšatši lewe
ba tla tsogago ba enwa, ba tsibiša batswadi ba bana ke moka ba tllilo
nwa mokjope wa bana ba bôna. Ka moswana ba bina malôpê ba bile ba
neetša le sehlahle.

Kômêlêlô ena taba e bolêla ke lekgotla gamôgô le kgoši. Kômêlêlô
e baka ke dilô tše go ncha mpa, ditloomarapo, go ripa Mogamaka le
Mokhudi.

Ditloo-marapô ke sebjalô se se gašiwago monageng ena, bjalo sena
le lebaka lewe motho a swanetšego go se gaša. Se gašwa ka morago
ga mo ba lumile ngwaga o moswa. Ge motho a ka gaša pele ga gore ba
lome ngwaga o moswa motho yowe ba mo hwetšana o molato.

Batho ba bogologolo ebe ba hlompha molaô, ebe ba sa gaše ba se
šu ba loma ngwaga o moswa, ka baka la gore bare wa gaša, dihlôla se-
fakô, se ka fotla mabêlê e sale thêbê.

22 Ka lebaka le go tsena thutô mo lefaseng le, monna ba re ke Makô
Raganya le Sekaloko Masete ba ile ba gaša dilô tšewe mathomong ga
ngwaga. Bjalo batho ba ba ba di bôna, ke moka ba thôma goba ba a
nega ge ba le dipitšeng tša mabjalwa, go fihlêla yo mongwe wa ba le-
kgotle a okwa taba e, motho yowe wa go k a taba e, ke Mošilo Pôpêla,
ke moka a ya go bona gore naa ke therešo a hwetšana gore ke therešo.

A tloga a ya a bega ditaba ga ntona Motabea Mašumu, Mašumu a iša
ditaba mōšate. Ba mošate ba roma Makôkôrôpô gore a bitše batho bawe
a ya a ba bitša gamôgô le ba lekgotla. Ba ile ba sekiša batho bawe,
gore naa molato keng legasha ditloo-marapô pele ga gore ngwaga o moswa
o lumiwe, banna bawe ba ile ba bolêla ka gore, ke dijo le tšôna Modimo
o re file gore selo se sengwe le se sengwe se songwe, a a le tsebe gore
23 molaô, gore ditloo-marapô di gašwa ka morago ga mo go lumile ngwaga o
moswa, ba re re a tseba, bjalo, ba re ke sekwa, lekgotla la bega kgo-
ši mantšu a banna bawe, bjalo kgoši ya re yo mongwe le yo mongwe wa
bôna o swanetše go ncha kgomo, gape ba e ba ditomole, lekgotla la ba
hlalošetša mantšu a kgoši.

/Banna bawe ba.....

Banna bawe ba ile ba tloga ba ya thopeng, ba gopola seema sa bagologolo se serego go nyatša kgoši ke go tloga, re swanetše go lefa molato o. Ba fetola gore re kwile, fêla re sa tšama re tia dikota, ba iša mantšu go morena, morena a re ba botšeng dikgomo tšewe ka moswana dia nyakêga. Ka moswana ba di tliša ke moka ba bolaya kgomo ka e tee, e ngwe ya ruiwa.

Mokhudi le Mogamaka, dilô tšena dinti tša tšôna ba loga diroto le dišego. Ke gore dinti tša Mogamaka ba loga diroto ka tšôna. Dinti tša Mokhudi ba loga dišego ka tšôna. Bjalo a ba no ripa ka mokgwa o ba ratago, gona le lebaka lewe ba ripago ka lona. Ba ripa ka morago ga mo ba lumile ngwaga o moswa, ka baka la gore ge motho a ka ripa pele ga gore ba lome, go thulêga phefô, e tloga ya tshinya dibjalô tša batho. Ge motho yowe a ka boniwa ke molato wa kgomo ka gobane o nyaka go bolaya lešaba la kgoši.

Go ncha mpa taba ena e ba ka kômêlêlô lege moniši wa pula a ka leka ka matla gore ke neša pula a ka seke a e kgona, ka ntle le gore ba bee ba bône mowe monchi wa mpa a ba šupe mowe a go lahla ntshe, ke moka ba ê go foka, pula e kgone e na. Motho yowe wa go ncha mpa a ba mo diri molato, ka gobane ditaba di butšišwa ka sephiri, ke moka ba ya ba foka.

Fêla batswadi ba mosetsana ba swanetše go ncha pudi ya go hlapiša mofuki diatla le yôna ke taba e e diriwago ka sephiring, ka gobane mong wa mosadi a okwa taba ewe ke molato. Le gôna basetsana ba ka bolaya naga ka baka la gore maina a bôna a ka tshinyega, ka moswana ba ka gana go bola.

25 Mosadi wa go hwa ana le mpa, yowe o swanetše go bega mošate, bjalo kgoši e rome yo mongwe wa lekgotla go bôna, ge ba boloka mohu yowe. Ka gobane molaô wa go moloka ba swanetše go mo thula moya o tšwe, ba seke ba molaka ele sepipimpi ka baka la gore pula eka seke ya na, bjalo gwa baka kômêlêlô.

Madutla, ke molaô wa gore ngwaga o mongwe le o mongwe, kgoši e kgowele madutla, ke gore morêrô ona o ile wa rêra ke kgoši le lekgotla kgale. Gore motho yo mongwe le yo mongwe ka morago ga punô ba dirê mabjalwa. Yo mongwe le yo mongwe o swanetše go rwala sethepana a iše mošate, sea mošate a ba galle, goba ke sethepana se senyana go lukile

/yowe a rwalago.....

yowe a rwalago ka se segolo le gōna go lukile kgoši ga e galle.

Madutla ba dira madutla ka baka la gore ge letšatši le fiša, bare ge ba lēla kgoši ya seke ya belašla, e tsebe gore mabélš ana mong, le gōna ebile ke a ōna, ka morago ga punō ba tla mo diršla madutla, le
26 gōna madutla a na a gonwe kgoši, go nwa bōna beng ba ōna, kgoši e nwa a basadi ba gagwe.

Boloi ke ditaba tšewe di bolšlago ke lekgotla fēla, bjalo bōna ge ba nyaka gore moloi a lefe ba mo lifiša ba motša gore taba e o seke wa boeletša. Ge a ka boeletša gōna, o swanetše go a hlolšla polaš ka baka la gore a ka fetša sechaba. Ka baka la gore ge ba ka di bolšla phatla-latša a dikwa a ka chaba. Bjalo ka mosadi yo ba goba oare ke Malebo-nyane, mosadi yo o ile a loya, ba moswarēla ka go mo lifiša, hlōgō ya motho e lifiwa ka lesome la dikgomo le kgomo tše pedi.

Bjalo a goma a boeletša a loya mosadi wa Phašuku Mohlabe, yowe le-ina la gagwe elego Maseboko ngwana wa Maseōkōma, ba rēra gore a bolaiwe, o tsebe gore Phašuku ke wa lekgotla le ge molato o lebane yēna o swanetše gore a be gōna lege ele ditaba tša mosadi wa gagwe. Matau Masete
27 le yēna ditaba ke tša boloi bja mmagwe ka baka la gore ke wa lekgotla o swanetše gore a bē gōna.

Ba rēra gore mosadi o swanetše gore a bolaiwe, fēla ebe ba sare go rēra ka mokgwa owe ba nape ba molaš ebe ba thōma ka go roma Masete Magakala go tsibiša ba Magakala bjalo kgoši ya Magakala e romele bahlankana ba yōna gore ba tle ba bōne ge motho a bolaiwa.

Matau goba ke yo mongwe wa ga Masete a ya a seoa mosadi gore ka moswana o bolaiwa ba Magakala ba tlile. Ke moka mosadi a chaba, ka gobané ge motho a ile a chaba a ba mošale morago, ka baka la gore ba mo šala morago mowe nagenz ewe a chabetšenz go yōna, batho ba ntshe ba ka bona, gore le a ba nyatša ka morago gwa tšwa marumu.

Ke ge lekgotla le gopola gore ke Matau a gore a chabe, ke ge bare go Matau o swanetše gore wena o wa bolawa, Matau a ncha moredi wa gagwe, a e fa ba ga Mohlabe, ba motšea molato o fēla.

Marumu a laola ke lekgotla gašōgō le kgoši. Bjalo ge batho oa bōna
28 gore ba bokete ba re fenya, bawe ba fenyiwa go ba swanetše go ncha naka
1 - tlou ke moka ba rapšlš ka lona. Naka la tlou bara mosadi, ke motibedi wa marumu.

/Bjalo ka morena.....

Bjalo ka morena Segopane ge a sa tšwa Tubatse a re ge a fihla segodikane a hwetšana kgoši Maboya ke moka a re go morena Maboya mphe tsela, kgoši Maboya a gana ke moka ba thōma ntwā. Maboya o ile a hlola Segopane, Segopane a bitša ba Magakala ba tla ba lwa ntwā ke moka ba fenyā morena Maboya, Segopane a ncha naka la tlou a fa ba Magakala. Ke moka ba ba ba dirile segwēra le ba Magakala ka baka la naka la tlou.

Ke lebaka lewe morena Segopane le lekgotla la gagwe ba rego ge ba šitile ke ditaba, ba fēla ba bitša ba Magakala ditaba tša boloi gamōgō le re manaba a tsena nageng, le bona ba ba bitša ge dira di fihlile.

29 Peu pele ga gore go tšwe peu lekgotla le hlohletša kgoši gore besele, bjalo ke moka kgoši ya laolela peu, bjalo ba lekgotla ba laola ke kgoši gore ba tšame ba thiba difate ka dihlare gore phefō ya seke ya tsena nageng.

Ke moka ka morago basetsana le bahlankana ba yo ncha kopjane, chemong ya mohumagadi. Ke moka ka morwana lešaba ka moka le thōma go lema. Ka lona lebaka lewe kgoši le lekgotla ba swanetše go ncha mahlō dinameng ba bōne gore gwa seke gwa ba le motho yo a swanetšego go gakancha morena, dilō ka moka tša dibe di swanetse gore di bolēlwe.

Maduma lekgotla ge le dutši le a ka go fetana, ge motho a fihla a sa tsebe gore maduma a tsena ka mang le gona a sa tsebe le gore kgoši ke mang a swanēla gore mokete dumediša, ele gore a ka seke a molēla ka leina o tla no bōna gore ke batagane naš ke moka a re a dumediše, ka gobane mohlomong o tlara kgoši a re a dumediše, bjalo kgoši ya šita gore e tla 30 dumediša mang ke moka ya fo homola, o swanetše gore dumedišanang dikgoši. Masete o tla tšea maduma a motho yowe a fa Pōpēla, Pōpēla a fa Mašumu, Mašumu a fa morena ke moka a goma gape ka tsela ya ōna go fihlēla a bōēla ga modumediši.

Lekgētho ke molaō owe o ilego wa rēra ke kgoši gamōgō le lekgotla, ka baka la gore kgoši ke kgwārērē phate madula e a dilwe. Le yēna o swanetše go hwetšana lekgētho mafelong a ngwaga o mongwe le o mongwe, ka go rialo mowe ke gore monna yo mongwe le yo monzwe o swanetše go ncha pudi. Maduma ke a banna ba ba tšwago makgweng, ge a buile gae o swanetše go dumediša kgoši ka lesome goba patši, gore kgoši e mo tsebe gore o buile.

/Mērērō ena ka.....

Mêrêrô ena ka moka ga yôna ba e rêra kgorong ya mošate, ewe e šetšego e ngodilwe ka matlakaleng a ka gôdimu. A ba e rere phatlalataša ba dula lekumutu la bona, mowe motho a karego ge a fihla ke moka
31 ba homola, a dumediša ka morago ga maduma ke moka ba motša gore re sa bolšla motho a refe sebaka, ke moka a tloga a ya a dula kgolê le bôna.

Ka mofefefere wa ba Makhutšwi wa Mantšana le Sekgalabjana goba Sekôrôrô, batho ba re ke sekgowa, a ba sa hlôkômêla gore morerong o mongwe le o mongwe ba swanetše gore ba be thopeng. Mantšana a re ke nna kgoši ka baka la gore ke laetšwe ke monna wa ka Rakgolokwana kgoši ya Makhutšwi, Sekôrôrô yowe leina la gagwe la baduledi elago Sekgalabjana la Sekôrôrô o re tše ke mothoka, leina la leloko la bôna ke ba ga Mahlô.

Mantšana ke mosadi Sekôrôrô ke monna bjalo a lašlwa selo, o tsebe manaka a pula a na le mosadi, manaka ana a pula ke manaka a ga Mohlabe. Sechaba sa ga Mohlabe ka moka ga sôna gamôgô le kgoši ya ga Mohlaba ba êma le Mantšana ka baka la manaka a pula.

Lekgotla la ga Mohlabe la kgobakana kgorong ya ga Mohlabe ba bolê-
32 la ka taba e ya mpherefere. E rile ba sa thôma go bolšla gwa fihla mothoka yo barego ke Ngwanokotle yowe yêna ka noši arego ke yêna lekwa mphatho wa gagwe. A fihla a dumediša, bjalo ba bangwe ba re mothoka yo nkabe a re fe sebaka, bjalo ba bangwe ba re ke mothoka ane taba.

Ba tsena morerong wa bôna mothoka a dutšî nabô, mothoka a napa a no homola a theletša ga botse, eke ga dikwe, ba fêla ba mutšîša gore a wa dikwa tše re dibolêlago, ke moka a re, mereeng, a diswiti swakore mereeng. Ba re re le butšitše gore ke mothoka a kwe selo.

Mowe morerong wa bôna ba rêra gore ba swanetše gore ka tšatšî la tipe ba swanetše gore ba tle ba bolaš Sekgalabjana ke morêrô o ba re-rilego le Mantšana gamôgô le sechaba sa Makhutšwi ka gobane sechaba sa Makhutšwi se se ntšî ebe seeme le Mantšana ka baka la gore bagologolo ba re kgoši ke pula.

Mothoka yola a re go tloga, a ya Makhutšwi a fihla a seba dira, a re go Sekôrôrô wa mpôna nna ke nna mothoka, fêla o theletše sewe ke
33 tlogo go botša sôna, a re sera sa gago se fedile ba re ka tšatšî la tipe o swanetše gore o bolaiwe, wa mpôna ke thutše ditsebe ditsebe tšaka ke makgeretla bjalo ka ge le bolela bjalo. A goma ka lebelo le bošego a

//boya gae.....

boya gae. Ka letšatši lewe la tipe a seke a tla, ke moka a ya makgongweng go bega gore nna ba nyaka go mpolaya, ke ge ba sa ya ga Manabolo mowe barego ke Hinisburg.

Ba ile ba sa dutši ba lebetše ba bōna lepodisa le fihla, la bitša Motlou, Mafōrōrō, Kgwadiamotse, Mantšana a ba šala morago, ba fihla, mowe ba bitšwago ntshe, komosasa ya mowe ya re go banna bawe, yo mongwe le yo mongwe a nche kgomo ba lefe Sekōrōrō ba tsebe gore Sekōrōrō ke kgoši, ge ele Mantšana ke mohumagadi wa kgoši. Monna le mosadi a ba ile go fapana, ba nolwa ke moka ka morago ba rapelana.

34 Le ga gole bjalo, ba ile ba lefa, empa kgopolo ya bōna a ya ka ya lokologa gore Sekōrōrō ke kgoši, ba ile ba tšwela pele le go šma le Mantšana go fihlšela ba e hwa. Mothoka yola o ile a utiwa ke kgoši ke gore mola ba tsebe gore ke yēna a tšogo bolšela sephiri sa bona ekabe ba molaile. Ditaba tšena diboletše ke yēna Ngwanokotle Mokhabšela yowe a ilego a tloza a le ga Mohlaba ka baka la go baka bogōši. A fihla mo nageng e, bjalo ba Makhutšwi ba re go Mohlabe motho ke yowe wena mo amogēle, a mo amogēla ka matsōgō a mabedi. Kganthe o amogēla noga ewe e tlogo sokologa ya moloma.

Ke nnete ge bare mothoka ana bothokana. Batho ge ba dutši thopeng ya bōna a bana molaš wa gore ba dumelle motho yo ba sa mo tsebeng gore a dulē nabo, ba swanetše gore ba moraka.

35 Ge lekgotla le kare le rēra taba e ngwe bjalo ba seke ba kwana, kgoši e ba fa sebaka sa go e sepelang lo e kgopola. Ka morago kgoši e tla goma ya ba bitša, ke moka ba goma ba seke ba kwana, kgoši e tla ba e a bōna gore molaš o na a ba o nyake, bjalo kgoši ge e holofetše gore molaš owe o swanetše gore o be gōna, etla ba botša gore ke a le bōna gore molaš o a le o nyake, bjalo ka go rialo mowe ke le botša gore molaš ona o swanetše gore o be gōna. Mowe a yago a šitwa ke ge a bōna gore lekgotla le lentši le gana taba ewe, go dumēla ka babedi. Gona dia napa tša fella mowe thopeng, tša seke tša tsena pitšong, ka gobane pitšong ba tsencha ditaba tše ba kwanego.

Taba ewe e reng le ge lešaba la pitšo le kgobokane, ke moka ba e tsencha ke molato wa mo motho a fapane le yomongwe, mowe ba nore go bolšela ditaba tša pitšo ke moka yo mongwe wa ba lekgotla a šma a re banna eke le duleng fase, gona le molato, bawe ba nyakago gokwa molato ke moka ba dula fase, ba ba tlogago molato a o yo, ba no tloga.

/Maputso, ba sekiši.....

Maputso, ba sekiši ba melato a ba putswi ka selo, moputso wa bōna ke ge ba ile ge ba sekiša melato, motho yowe a jago ke molato a lefa
 36 ke moka ba bolaya selo sewe molifiwa a tswaletsego kgōrō ka sōna, bjalo yo mongwe le yo mongwe o swanetše go tloga le nama o fa bana ~~ga~~ gagwe. Motho yowe a yago a hwetšana moputso ke maditsela, yēna ge ba ile ba moroma gore sepela o bitša mokete, ge a fihla a motša gore wa nyakega kgorong o swanetše go swara kgogo ya maoto a dipēra a mofe.

Mohola goba yo mongwe wa ba lekgotla ke gore batho ba swanetše go go chaba, wa hwetšana ba enwa bjälwa ke wena motho yowe o tla fiwago bjälwa. Go bjalo ka ge o ka hwetšana ba bolaile kgomo ba šetše ba e roretše ka gare ga ngwakō, wena ba swanetše go go sēgēla. Lege ele gore wa hwetšana nama ba šetše ba e roretše ka ngwakong a ba sēgēle motho.

Sewe yo mongwe wa lekgotla a ka se hwetšanago mabapi le dilō tša kgōrō, ke ge a ile a ba le molato a kgopēla, ba mofa ke moka a sa se-buiša. Go bjalo ka methēlō ba swanetše gore kgōrō e ba thēliš. Le
 37 lekgātho bōna a ba nche ka baka la gore ba šomēla kgoši. Ge go bolla koma, bale ba swanetše go ba hlagolēla mašemo a bōna. Ke moka ke yōna meputso ya bōna.

Medirō e mengwe ya lekgotla, ge batho ba fapane ka mesela ya mašemo, ke gore lekgotla le swanetše go ya mowe ba fapani ba lemago, ke moka ba fihle ba ahlole gōna. Mowe kgoši a ebe gona, bjalo ka ge mašemo ba ile ba a bēla ke lekgotla lona le tseba mesela.

Ge ba ile ba hwetšana gore yo mongwe o tabugile ba motša gore wena ona le phōšš o tabugile, molwane o tla mo le mo, bjalo yowe ba mo hwetšaneng phōšš o swanetše go noha pudi. Pudi ewe a se ya kgoši ke ya lekgotla, ba yo e bolaya kgorong ya mošate ke moka ba ija. Kgoši ba fihla ba motša gore re hwetšane mokete a tabugile molwane bjalo ra mo sola o nchitše pudi, ke moka o tlare go lukile bana baka tšewe ditseba ke lena.

Mesela ewe ba yago ba nyaka dihlatse ke chemo ewe bana ba motho ba yago ba ripagana ka gare. Ka gobane ge mosadi ana le chemo, a beka
 38 ngwetši o swanetše go mo sēgēla chemo ya gagwe, a goma a beka ngwetši wa bošedi, o swanetše go mofa mowe a goba a lema, ka go rialo mowe ke gore ba phahlagane le matswalé wa gagwe. Mohlang a hwago ke moka betši

/ba šala ba.....

ba šala ba baka mowe ba swanetše go bitša dihlatse, ka gobane yo mongwe wa motse o swanetše go tseba mowe mosela o tlogo. Le bawe ba goba ba eya ba hlagola ge ba dirile bjalwa bja go hlagola, ba swanetše go bōna gamōgō le balimi. Ke tšatši lewe lekgotla le lona le tla tsebago mosela wa chemo.

Bakgomana bokgomana bo a tswallwa motho e sele a ka seke a ba mokgomana. A na ke maina a bakgomana, Phašuku, Mohlabe, Ku Mohlabe, Lee Mohlabe, Fereka Mohlabe, Magotšane Mašumu, Mašošo Mašumu, Katsebele Mašumu, Mošilo Pōpēla, Motsebore Pōpēla. Batseta ba kgoši ke Sebatana Masete, le Butšwana Masete, bakgōmana ba ka motseng wa mošate ke, Mokaile, Maboi, Sepalo le Nkwane ke baratho ba kgoši. Phašuku, ke moahludi kgorong ya gagwe, ke motho yo a dulago motong wa matlapaneng. O tsene mona kahlolong, ka baka la gore papagwe Makgwapeng o ile a tswara setulo sa ga Mohlabe. Ka baka la gore ge motswaredi a ile a tswara ga botse, a fa mong wa sōna ga botse, ba swanetše gore ba mofe boahludi.

Nchobjane le yēna mola a seke a dira mpherefere, e kabe ba ile ba mofa boahludi kgorong ya gagwe. O ile ge a yo dula mamuritane a ya ka baka la gore o ile a lwancha morena Sekwatapeng yowe a goba a mo swaretše setulo. Mererong ya lekgotla o be a sa tsene, ka baka la mōya wa gagwe wa go nyaka setulo.

Go beiwa ga Phašuku, ditaba diile tša thōma dirēra ke lekgotla, bjalo ba kwana gore o swanetše go hwetšana kabélō ya papagwe. Ke moka ba bitša pitšo, ba tsibiša gore bawe ba lego motong wa Matlapaneng ba swanetše go iša ditaba tša bōna ga Phašuku. Dikgōrō tšewe di dulago Matlapaneng ke kgōrō ya ga Masete, Mathake, Šaai, Lewele, Thekwane Soodi, Mogale le Raganya. Ke tšōna dikgōrō tšewe di bušago ke Phašuku Mohlabe. Ge molato o monzwe o ile wa mošita o iša mošate.

Lekgotla la kgōrō ena ya Phašuku, ke Lee Mohlabe, Kopotša Mohlabe, Modiše Masete, Sebatane Masete, Mpe Šaai, Makadikwa Raganya, Mpjanyela Raganya le Sekwale Mathake. Ke bōna baahludi ba kgōrō ya Phašuku, bjalo lekgotla lena, mohlang ba yo ahlola ditaba ka mošate, le bona ba swanetše gore ba be gōna.

Phašuku ke ngwana wa kgōrō, bjalo ka ge ebe ele ngwana wa morena Makgwapeng, ka go rialo mowe ke mokgomana wa ka mošate, empa o feta

/ke Lee Mohlabe le.....

ke Lee Mohlabe le Kopotša Mohlabe ka baka la gore ke bana ba Mamotetwa ngwana Mašumu ke mosadi wa Marebole wa pele. Phašuku ke motlogolo wa ga Morei.

41 Ka molaš kabêlê ena ya boahludi ekabe ba file Lee Mohlabe, bjalo a baka ba dira bjalo ka baka la gore, o be a ka kwa bose a tsoša mphe-
refere, are le a ntseba gore kgoši ke nna, ka baka la gore mmame ke mosadi wa pele wa Mohumagadi Marebole.

Modirô wa gagwe ke go sekiša melato. Melato ya boloi a swanêla gore a e sekiše ka baka la gore ke molato o mogolo. Ge motho yo mongwe a ile a taboga molaš, owe o tšwago ka mošate o swanetše go mo iša kgošing. Ditaba ge diile tša mušita, yêna ka moši o diša mošate, a diši ga Mašumu bjalo ka mantona a mangwe.

Phašuku ana temô ewe a ka a belago batho mašemo, ge motho a lla ka chemo o moiša kgošing, kgoši ke yêna, e swanetšego go fa motho yowe chemo. Ana temô ka baka la gore temô ya gagwe ke ya ka mošate, bjalo ka go rialo mowe e laola ke kgoši.

42 Melato ya hlalanô, bohlotlolo, golwa ke gore ya (madi) Mesela le melatwana e mengwe, o a e ahlola, bjalo yowe molato o moswarago, ke moka wa lefa molato wa fela. Ge a ka fo nganga, o swanetše go fetiša.

Mašumu ke yêna ntona e kgošo ya ga Mohlabe, kabêlê, ebe a gile motong wa mabotana ana le sechaba se sentši. Ke gore Mašumu le Mohlabe ke bana ba motho ka o tee, ke bana ba Gegopane. Mogolo ke Mašumu Mohlabe ke moratho, bjalo Mohlabe a tšee la mogolwane bogoši ka baka la go kwa ditašlo tša papagwe, ka baka la gobane bogoši bja kgale ke pula. Mašumu papagwe a ka a molašla ka gobane obe a sa kwe sewe papagwe a goba a se bolšla, moratho a kwa ditašlo tša papagwe.

43 Ka gobane sechaba se sengwe ebe se re kgoši ke Mašumu, ka baka la gore ke mogolo, bjalo se sengwe se re kgoši ke yowe a go laêla ke papagwe ka gobane le a tseba gore bogoši ke go tseba pula, bjalo ge letšatši le fiša le tla lêla mang. Ba maroteng ke ge ba fihla ba re go Mašumu lesetša dikomana tša zago, mahututu a lle seleteng ka se tee. Ke ge Mašumu a tloga le sechaba sa gagwe a eya Monamalla, ke moka Mohlabe a šala buša. Monamalla ba ile ba raka ke letšatši ba goma ba boela, ke ge a fihla a re go moratho thobela. Ke moka moratho a re

/go mogolwane

go mogolwane o swanetše go ahlola batho ba gago, etla nore ge digo šita wa kgona o ditliša gonna ke moka Mašumu are thobéla.

Mašumu ona le temó ya gagwe, ka go rialo mowe ge motho a lla ka chemo, Mašumu o na le maatla a go mofa chemo mowe temong ya gagwe. Modiró wa gagwe ke go sekiša melato le lekgotla la gagwe, bawe maina a bona elego, Mašošo Mašumu, Katsebele Mašumu, Patši Mašumu, Jacket Mašumu, Mabatla Maseókóma, Mabuakanye Maseókóma, Mokatšelo Maseókóma, Pokolo Maseókóma, Motala Mongale, Tsetsetse Mongale le Maforwane Tselane kgoši ya kžóró ewe ke Motabea Mašumu le bawe a ilego a ba bea gore ba lebelle mebotó e mengwe bjalo Makwale Šaai le Mpuu Lokweng, ke lona
44 lekgotla la go ahlola melato kgorong ya Mašumu lekgorong ya mošate makgotla ana a ngodilwego a tsena go sekiše melato.

Ba bangwe mogobóna a ba tsene mererong ya lekgotla, mabapi le ditaba tša pušó. Batho bawe ba sa tsenego ke Mpe Šaai, Makadikwa Raganya, Mpjanyela Raganya, Sekwale Mathake, Motala Mongale, Tsetsetse Mongale le Maforwane Tselane.

Mpe Šaai ke mina tlou, bjalo o ile a feta le morena Selote moratho wa Segopane ge a eya Phalaborwa. Lebaka la gore a seke a tsena lekgotleng, ke gore ba gopola gore ke hlodi, lege ba tseba ga ootse gore ke leloko la bóna. Maforwane Tselane ke kgakgamothopó, ka gobane ba bina phuti goba tau, bjalo yena ke mothoka, o bile lekgotleng la ga Mašumu ka baka la mediró ya gagwe le go hlóka mereba. Dikgomo tša ga Mašumu
45 ebe go thapiša yéna le go dilimiša, kae le kae mowe ba goba ba nyaka go mo roma obe a eya, bjalo ka go rialo mowe a bile a chuba molló kgorong ya ga Mašumu, batho ba bantši ebe ba sa mo tsebe ebe ba re ke Mašumu. Sekwale Mathake ke Mophalaborwa o bina Noko, bjalo le yéna o bile mo lekgotleng la kgorong ya Phašuku ka baka la gore ke seboledi. Motala Mongale, Tsetsetse Mongale, Makadikwa Raganya, le Mpjanyela Raganya ke ba bina kgomo (nare). Ba tsene mona makgotleng ana ka baka la tšeelanó, ka baka la gore Pópéla o ile go lešetša go tšea mosadi ga malome wa gagwe ga Madiagane, ke moka a tšea mosadi ga Mongale, bjalo ba tlogolo ba ga Mongale ke bóna bawe ba bélégago kgoši kgorong ya ga Mohlabe, madi ele a ga Pópéla.

Bakgómána bana ba bile mona tulong ena ya bokgómána ka baka la go tswalla. Bjalo ka Mašumu ke kgošána ebile ke mokgómána yo mogolo

/le Pópéla gamógó.....

46 le Pôpêla gamogo le Masete kgôrô tšena ka moka ke teeng e tee, ke bôna matebele ka nama, bjalo ka ge ba etšwa Tebeleng, go kwa gala gore ba ile ba fapana le Mozilikase ge ba tloga ga Zulu.

Gona le batho bawe ba ga Mohlabe ba tšerego basadi go bôna, bjalo ka Morei Mabakane, Raganya, Moeng, Rachoši, Šaai le Sekgobele ge Mohlabe a ba lebeletše o re ke ba ga makgolo. Ka baka la gore a se leloko la kgôrô ena ya ba bina tlou a ba tsene lekgotleng la sephiri. Empa ge eie melato ewe e sekiwago kgorong ba kaba gôna.

Ka tswalanô e ya bôna, ke gore Mašumu ke yo mogolo go feta kgôrô tšena, Pôpêla le Masete ke gore go kwagala gore Masete ke lekgothwane. Bjalo lekgothwane ke motho yo a rategago kudu, ka baka la gore, ge mosadi ana le bana ba bahlankana ka babedi. Ba palakana yo mongwe a ga wa gagwe motse, mmago bôna o swanetše go latšela lekgothwane mowe le dutšigo.

47 Masete ke motseta wa mošate, ke yêna yowe a chubêlago kgoši mollô, ebile ke yêna morumiwa yo mogolo, eseng ditabanyana, ditaba tše dikgolo, tšewe a dirwalago a diiša magakala. Mokgômana, ga gona selô sewe ba mofago batho ba gagwe kantle ga tašlo ya kgoši, dilô tše bjalo ka dibegô tša mabjalwa, lehlakori, le lekgetho.

Dibego tša Mabjalwa, di swanetše go ya mošate, fêla ge mokgômana yo mongwe a ka tšea se sengwe a nwa o swanetše go tsibiša mošate gore ke ile ka kwa tlala bjalo ka tšea sebegô sa mokete ka nwa. Ke ngwana wa gagwe kgoši a ka seke a mea molato. A ka mea molato ge a kare gonwa a seke a epega, gôna mowe kgoši e tla bôna gore wa nyatša, ka go rialo mowe a ka mo lifiša ka mokgwa o a ka kgonago.

48 Lekgethô le Mahlakori ona a swanetše go išiwa mošate, lege motho a ka dira bjang le bjang. Mabapi le lehlakori, motho yo a ka fo tšeago a ja ke Mašumu fêla le yêna o swanetše go tsibiša. Mohlang a bolaya kgomo o tla ncha lehlakori le letsôgô a iša mošate.

Chelete ge ngwana yo mongwe a ka fofa moeta pele wa gagwe chelete, a ka seke a iša mošate ka gobane ke mphô ewe a filego ke ngwana wa gagwe. Mokgômana yola wa go nwa sebegô sa bjalwa o swanetše gore mohlang owe mosadi wa gagwe a dirago bjalwa ke moka a rwale ka pitša e kgolo a iše mošate.

/Ke gore go

Ke gore go hlomphiwa ke kgoši go bose kudu, ge o ile wa tšea se sengwe sa dibegô wa ja, a seke a go fidiša. Lege ele magapa a mabedi a magolo a bjalwa a ka fo rwala a iša, mabapi le gonwa sebegô sa go ya mošate.

49 Mokgômana yo mongwe le yo mongwe o swanetše go hlompha kgoši gamôgô le lekgotla, ge a saka a dira bjalo, a ba le môya wa go nyatša lekgotla ka baka la bokgômana bja gagwe, ke gore a nyatše lekgotla fêla o nyatša le kgoši, ke go rialo ba swanetše gore ba motše gore a dulé ka lapeng la gagwe. Ke moka ditaba tša merêrô ya lekgotla gamôgô le kgoši a ka seke a tsena.

Mowe a ka tsenago ke ge ba sekiša melato, yôna ge a bolella thekô, banna ba ka seke ba šala ditaba tša gagwe morago, ba tlo nofêla ba re ke la kgorong, lentšû la kgorong a le salwe morago. Ka bakala gore o tsweletšwe mo bokgômaneng, a ka noba a rapêla ke moka ba mo swarêla, a boêla a tsena lekgotleng.

Phedišanô ya dichaba.

Baeti motho fêla ge a ile a štêla ke baete, o swanetše go tsibiša mokgômana yo alego kgaufsi le yêna, bjalo yêna o tla tsibiša yowe elego yo mogolo ke moka le yêna o tla iša mantšû awe mošate. Sena madi a se swarege ka gobane ge o ka fo homola, yo mongwe ge a ka hlagêla, ke kotse o tla šita go mega ka mošate.

50 Motho a lahlege, o lahlêga a sa phela ge a ka hwa o tla bona ba gabo ba fihla, lege ebe ba sa morate ka letšatši lewe o tla bona ba mo rata, ba tlilo go dira molato wa gore o bolaile. Lege moeti a bigilwe lege a babja ba swanetše go bega ka mošate, gore le bona ba dule ba tseba gore moeti wa babja. Bakgômana gamôgô le kgoši ke tšôna diphemô tša gago.

Go bjalo ka monna yo mongwe wa go tšwa ga Motšatši Bolobedi, leina la gagwe a ba le tsebe ga botse, fêla ba mitša ka leina la modirô wa gagwe. Modirô wa gagwe ebe ele go loga maselo le dihlaana, bjalo ka go rialo mowe ebe ba re ke mmamaselo.

Monna yo o ile a fihla mo le mosadi yo barego ke Mamodipa ngwana Nkwane. Mosadi yo o bêlêgile mo nageng e, bjalo a tšeiwa Bokgaga, monna wa gagwe a re go hwa ke moka, mosadi a boya gagabo, ke ge a etla le monna yo, ke moka Nkwane a dumedišetša kgaitšedi ya gagwe, ba mofa chemo,

/monna a no dula.....

monna a no dula lapeng la Mamudipa.

51 Monna yo Mamaselo, a tšwela pele le modirō wa gagwe wa maselo le dihlaana, a bapatša, empa ebe ele sekōka, a bolaya ke mahubeng, bjalo ka morago, a tlogēla Mamudipa a ya a dula le Mathuhu yowe a tšerego ke ba ga Raganya.

Monna wa Mathuhō o sa phela; empa o dutši bogwaragwara ka Kolwe, leina la gagwe ba re ke Makgitlele. Bjalo moratho wa gagwe ke Makhukhō a re go Mamaselo, o tsebe gore mosadi yo o na le monna wa gagwe, mosadi a re go Makhukhō ge o raka monna yo nna ke moka ke tla tloga ka ya le Mapolantane. Makhukhō a re go monna o swanetše gore o logē maselo a mabedi le hlaana tše pedi rogo bega ka tšōna mošate monna a dira bjalo.

52 Ke moka a tšea monna a fihla naē kgorong ya Phašuku, a fihla a bega Mamaselo ka modirō wa gagwe, Phašuku a tšea leselo le hlaana, a di bea ka ngwakong wa gagwe ke moka a feta nabo a ya nabo mošate le leselo le lehlaana a fihla a bega moeti, gamōgō le modirō wa gagwe. Kgoši ya anogēla Mamaselo. Mamaselo a dula motseng wa ga Raganya, a loga ditse-lo le dihlaana ka mokgwa o a ka kgonago, a dibapatša batho ba diwela godimu ka go dirēka.

Monna yo Mamaselo gobe go sena le monna wa gabo yowe a goba a etla a mōna, go bōnagala ga botse gore monna o lahlegile. Sehuba sa mogolēl ke moka monna a babja, Makhukhō a ya a bea ka ōna mokgwa ola a ilego a bega ka ōna, ba mošate ba dula ba tsibile gore wa babja.

53 Mamaselo a hwa, bjalo Raganya a kitima e tsibiša ba mošate gore motho yola ka go tla ka mmege fa a sa phela, kgoši ya moha banna ke moka ba ya ba boloka hlōgō ewe ya Balobedi, ba roma banna gore ba tšame ba nyakiša ba gabo, ba ya le mosadi yēla Mamudipa a go tla nae, bjalo Balobedi ba tšwa bahuba tšitše mahlō, ge ba fihla ba dumediša ka morago ba nyaka go tseba lenu la motho wa bona, bjalo kgoši yare motho re no bona a etla mo, bjalo a epega gore onax le modirō wa gagwe wa go loga maselo le dihlaana, bjalo motho a rakwe e sephōfōlō ka modumella gore a tšwele pele ke modirō wa gagwe.

Balobedi ba ile ba fela maatla, ke moka bare morena re kwile, bjalo e be re nyaka go bona lebitla la motho wa rena, ke moka ba ba iša ba ya ba le bona. Ge ba tšo boya lebitleng ba re re nyaka go bona tho to ya

/gagwe ka baka.....

gagwe ka baka la gore o be ana le modirô, ba ile ba ncha maselo le dihlaana le diponto tše hlaano dinago le sekhušumane (£5. 2. 0) ke moka ba ncha tše pedi ba fa kgoši, ke gore ba mohlapiša diatla tša mo a bulukile motho wa bona a saka a ja ke dimpja, ponto e ngwe ba fa mosadi yowe a goba a dutši naš, ba bula difate ke moka ba tloga.

54 Raganya a šala a ncha kgomo a e hlaba ke ya go hlapiša banna bala ba go roma ke kgoši go tla go boloka mohu. Gela Raganya a seke a bega lehono Raganya nkabe a ile a ba le molato, o be atla lefa hlôgô ya mohu, a ba a ya a lefa ka mošate a lefa go se begê kgoši.

Motho wa dichaba, motho yo mongwe le yo mongwe yo we a tšwago a sepela a fihla a tsena mona nageneng ena, o swanetše go bigiwa, goba o tllile ka modirô wa gagwe, ba swanetše gore ba hlaloše modirô wa gagwe. A dumelle ke kgoši ke moka a tšwele pele le modirô wa gagwe ka kwanô ya kgoši. Batho le bôna ba ka seke ba mo ubêla.

Mafulo a dikgomo, batho ba ile ka mebotwana, bjalo ka go rialo mowe motho o mongwe le o mongwe gona le mafulo a dikgomo. Maina a mebotô ke ana, Ntswaneng, Pôtwaneng, Matlapaneng, Letlading, Mabotana, Šaleng, 55 Mahlomelong, Mohumele, Seduma le Lekhane, mebotwana ena go dula batho go yôna, bjalo ka moto wa Ntswaneng go dula ba ga Mohlabe. Moto wa Pôtwaneng go dula ba ga Mohofe. Moto wa Matlapaneng go dula Phašuku Mohlabe. Letlading go dula ba ga Mabakane, Mabotana go dula ba ga Mašunu, Šaleng go dula ba ga Šaai, Mahlomelong go dula ba ga Lokweng, Mohume go dula Maseôkôma, Seduma go dula ba ga Moeng, Lekhane go dula ba ga Mohlabe wa Buritše, Malôbê go dula ba ga Raganya.

Bogologolo mafulô a dikgomo ebe ele a magolo, di fula go sobella kgogo ya lla, ke gore dipolaseng tšewe maburu lehono ba di tšerego, kgogo ya lla ke polaseng ya (Metzi). Maraka awe a goba a fula mowe ke maraka a moto wa Mabotana le Letlading.

Ga Mametši ke gore ke polaseng ya Lorraine, mowe ebe go fula maraka a mebotô ena, Lekhane, Mahlomelong le Malôbê. Lekane ke polaseng ya 56 Strasburg ke mafulo a dikgomo tša Šaleng le ba kgorong.

Ntswaneng le Phôtwaneng maraka a bona a be a fula ka tabeng, mebotong ya Moleng le ntswa lekgwedi. Mohume le Seduma maraka a ntšhe a fula mebotong ya Magokolo. Dikgomo ebe di fula ka go e ketla, mowe go senang le motho yowe a ka bago are dikgomo di tabugile polase.

/Matšatši a gore.....

Matšatši a gore bo mmaka naga gore ba fihle, bawe elego Maburu, ba reka dinaga, ke moka ba ripaganya ka mokgwa o ba tsebago. Ba thōma gore dikgomo a ditabogele ka dipolaseng. Ka baka la go hloka dihlabani ke moka ba napa ba tšea dinaga tša gešu. Naga ga e rekwe e reka ke madi, e fêla banna bawe ba re fentše, ka baka la dihlabani tša bōna.

Dikgomo ka moka ba thōma go di fudiša ka dithabeng. Bawe balego kgole le thaba, ba difudiša, mebotwaneng ya kgaufsi le magae. Dikgomo tša Šaleng, Mabotana tša fula moto wa Matsebe le ga Manoko.

57 Dichabana swaranō ya tšōna. Dichabana tšena dina le bagolo ba tšōna bawe erego ge ba fapane ke moka ba ê ga bōna, ba baahlele, bjalo ka go rialo mowe, ga ba lobe pula, ba ya ga bōna ba êta pele, ba nofêla ba šekela gore naga e ahwa, mabêlê a hwa ka baka la letšatši, bjalo lona le reng beng ba naga ga le no lebella naga e ya lona e hwa.

Yo mongwe wa ba bagolo o swanetše go ncha kgomo a ê go loba, bjalo ka Mašumu, Masete le Pôpêla, yo mongwe wa bōna ge a ile a ncha kgomo a ya go loba ke moka kgoši e swanetše go neša pula ngwaga owe ka moka ga ôna. Ngwaga o mongwe go swanetše go rwala yo mongwe, bjalo bjalo.

Ka mokgwa owe dichabana tšewe di swanetše goba ohaba, ke gore yo mongwe wa bōna ge a ka fihla mowe yo mongwe wa bōna ana le bjälwa goba a hlabile kgomo ba swanetše go mosegêla nama e kgolo. Ge ele mabapi le bjälwa o tlabana nwa le bja ka moseô.

58 Bōna modirô wa bōna ke go lema mota, ke gore chemo ya kgoši. Ke gōna ba loba pula ge ba lema chemo ya mošate, mohlang ba lema yōna kgoši e swanetše go ba tlotša makhura, ke gore ba swanetše go tšwa ba kgōtla boraga, pula eba netše. Mowe o tla hwetšana motho yo mongwe le yo mongwe a thabile, bare re tšwa moteng.

Ba swanetše go ncha dibegô, bjälwa ge motho a dirile o ncha pitša eya mošate ke sebegô. Ge a hlabile kgomo o swanetše go ncha lehlakori le a mošate ke sebegô. Mašumu, Pôpêla le Masete ba ncha sebegô sa bjälwa ga tee mo ngwageng. Ke gore ba fôsmêla ba enwa. Ke moka ka morago ba dira bjälwa bo bontši ba rwala bo ya mošate, ke šōna sebegô. Sewe ba išago lebaka le lengwe le le lengwe ke lehlakori lona a ba swanêla go le ja, ba le iša mošate.

Motho wa bōna a ncha naka la tlou ke gore molato wa gagwe ke o mogok
59 Bjalo ka Mageketla Mabakane o ile a ncha kgarebe a fa ba ga Mohlabe ka

/baka la boloi.....

baka la boloi, bjalo ba re ba moraka gore a e mmabaneng, ke moka kwatamiša le tšlō. Leina la kgarebe ebe ele Dichila. Go bjalo ka boloi bja Malebonyane mmagwe Matau Masete o ile a loya mosadi wa ga Mohlabe bjalo ba re, ba swanetše go bolaya mosadi bjalo a chaba ba re ba swanetše gore ba bolaš morwa wa gagwe Matau. Matau a ncha letolo molato wa fêla. Ke gore mona melaong ya sesotho, molato o mogolo kudu ke wa boloi, le go bea letsatši. Motho wa go bea letsatši ba re ge ba tšana ba laola ba mowetšana ke gore motho yowe o swanetše go rakiwa, mohlemong banna ba no ya bošego ke moka ba pheila.

Dichabanyana tše di swanetše go ya ntweng ge ntwā e hlagile, ge ba chaba go ya, kgoši e ncha batho ke moka ba tšama ba ba gōja, yowe ba hwetšanago a chabile ba swanetše go gapa diruiwa tša gagwe, ba yo di bolaya mošate. Bjalo ka mokgalabje yo mongwe wa ga Šokane, ge dira di 60 tšwa dia ntweng ya Mathsipi, a chaba ya ba o na lesaka la dipudi, ba gapa dipudi tše dingwe, ba ya ba di bolaya, ke moka dira tša tšwa.

Ge ba ile ba gapa diruiwa tša gago, wa seke wa fihla mošate wa di lokolla, ba di bolaya ke moka molato wa gago wa fêla a ba sana taba nago Mokôlôkôto a boya gae a dula. Basadi ba fêla ba mokwera ka gore ke monna moka mosadi monna wa go chaba go ya ntweng ke monna mang. A fêla a re ga bole pjege a ba ribege mogopo. Lešaba le ile la fêla ntweng ya Matshipi, mohlomong Mokôlôkôto ekabe a hwile gōna. Ke ge Mokôlôkôto a e theta ka gore ke nna Mokôlôkôto ke wa motho ekaba wa kgomo ba ka fo fotša, se batana se bjo se chabiša letlalo la yōna.

Go ba setho sa sechaba. Makôkôrôpô o ile a topiwa, monna yowe wa go topiwa ke Motseri, bjalo o ile a topa ke Mamogagare Mašumu a fihla a mega mošate, ke moka kgoši ya mo amogêla. Modirô wa gagwe ya ba molitši wa phalafala.

61 Ke moka yaba motho yo a dulago kgorong ya mošate. Go fihlêla Mamogagare a mo fa mosadi, mosadi yowe leina la gagwe ke Malephaka. Bana ba Motseri le Malephaka le bōna ba gola ba le mowe kgorong ya ga Mohlabe. Modirô wa bōna ba sa no dira ola wa papa bōna wa go letša Phalafala.

Ka baka la gore ebe ele motho yo a goba a phela mowe kgorong, a sena mokgwa, lehono batho ba batši a ba tsebe gore ba ga Mokôkôrôpô ba topilwe, ba hwetšana gore ke bana beng ba kgôrô, ga mōgô le rena le nna ebe ke sena tsebo lehono ke ne lehlaloganwa ya gore ba ile ba thopiwa.

Ge ba ile.....

62 Ge ba ile ba bitša pitšo, ke bona bawe ba swanetšego go hlalošetša batho sewe batho ba bitšetšwago sōna. Jo bjalo ka medirō ya mošate, Makōkōrōpō modirō wa gagwe ke go letša phalafala, ge batho ba kgobakane ke moka o ba šupa modiro owe kgoši e nyakago gore ba šome, bjalo bjalo ke ōna modirō wa gagwe. Bjalo batho ba gopola gore ke yēna mong wa kgōrō. Ka gobane yo mongwe wa kgōrō, ge a ka ēma pele ga lekgotla a re wa bolōla batho ba ka seke ba kwišiša.

Ngwana-Mpomo ke mosadi yowe a ilego a topiwa ke бага Masete bjalo ba fihla ba ba bega Mošate ba mo amogēla, bawe ba rego ke bōna ba ga Mohlabe, empa ga go bjalo ke бага Mabakane. Empa bōna a ba bjalo ka Makōkōrōpō yēna Mabakane o nyaka go nama le go taboga beng ba kgōrō, Makōkōrōpō o hlomphe lentšu le la gore mošutendi a name. Ngwana-Mpomo bana ba gagwe ba ile ba nyefolwa kudu, ka baka la mokgwa wa bona.

63 Mageketla ke ngwana wa Ngwana-Mpomo, bjalo a taboga beng ba kgōrō, a ya a rōbala le mosadi wa Mohumagadi Marebole yowe barego ke Mokgadi, a imiša mosadi, ge ba butšiša mosadi a re ke imišitše ke Mageketla. Ba ile ba raka mokgalabje yowe ka mokgwa o mobe. Ke ge ba ba rēla leina lena la gore ke ba ga Mabakane a ra ngei kgopa senamēla le fagō bagolo ba sa le namele. Le lengwe leina la bona ba re ke ba ga Leake, ke ba ga Leake a nchana ba gešu ba hwile ba fedi, bangwe ke bo makoboga hlōgō bangwe ba kgoboga mogwete, le lengwe ba re ke Matsela nokana.

Lega gole bjalo, batho ba sa tsebe ka mokgwa owe kgōrō tšena di ilego tša hlaga ka ōna, eka seke yaba sethō sa bogošing. Dikgōrō tšena tša nageng e, ka moka ga bona ke sechaba sa ga Mohlabe, ka gobane ge o hlekana le yēna kudu basadi, ge o mo dumediša o tla kwa a re tlou, lege motho yowe a mo dumedišago a sa bini tlou, ke molaš, wa gore ba ane ka leina la phōšfōlōšewe e binwago ke kgoši.

64 Lekgotleng goba pitšong motho yowe a ēmago o fēla a re thobēla ba bina tlou goba ba tubatse. Ge ele temeng ya letšema, mong wa chemo o fēla a ba leboga ka gore a gee ba bina tlou. Batho bawe gana mowe letšemeng a ba bini tlou ka moka goba le yēna mong wa chemo a bini tlou, fēla ke molaš wa gore ba leboge ka yōna tlou, ka gobane ba dutši lefaseng la ba bina tlou.

Makōkōrōpō ba mohlōkōmēla kudu ge feta kgōrō ya ga Mabakane, ka baka la gore ge ba šetše ba rerile morōrō wa bōna, Makōkōrōpō o swanetše go tsibišwa pele ga gore lekgotla le bitšiwē goba pitšo go direla

/gore a tle a.....

gore a tle a kgone go ba hlalošetša. Yšna ge a ka fotšea se sengwe sa dibegô tša kgoši ana molato.

Manyalong, ba swanetše go nyalana nabo, motho yo mongwe le yo mongwe yowe elego mosotho ba swanetše go nyalana nabô. Bjalo ka ge Mamogagare a ile a fa Motseri Makôkôrôpô mosadi. Kgôrô tšewe ba sa tšea nego natšô ké tša balaudi ke gore bathoka, ba bjalo ka kgôrô tšena Maletô, Seleise, Malessa, Magomane le Tselane. Kgôrô tšena ke bathoka, e nore ge ba fihlile mo nageng ena ba kgaola matšôbô bjalo ba tšwara makgeswa. 65 Ke gôna matšatši a noba tšeanago nabô, ka gobane bothoka bo phumugile. Ga na lehono ge o kare ke wena mothoka a ka lwa nago.

Maraketla ebe a swanetše gore ebe motho yo mogolo go feta Makôkôrôpô bjalo ke ba ga Mabakane ba nyaka kudu goba ba bagolo go feta bang ba bona ba mo raka ka kgorong, ase sa tsena. Je motho a ile a seke a šoma ga botse ba swanetše go mo raka nageng. Motho yo a ya go a bolaiwa ke motho yo a ilego a loya motho yo mongwe.

END. S. 808.